

Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Romssa ja Finnmárkku stáhtahálddašeaddji
Tromssan ja Finmarkun staatinhallittija

Vår dato:

08.10.2024

Vår referanse

2024/9877

Deres dato:

Deres referanse

Alle kommunene i Troms og Finnmark

Telefonnummer til saksbehandler

Gøril Toresen, 77642088

Sissel Marie Saua, 789 50303

Linn Carina Utsi, 776 42010

Orientering om statsbudsjettet for 2025 og det økonomiske opplegget for kommunene

Mandag 7. oktober 2024 la regjeringen frem statsbudsjettet for 2025 (Prop S1 S 2024-2025).

Dette notatet gir en oppsummering av de viktigste elementene i statsbudsjettet for 2025 som berører kommuneøkonomien, det generelle økonomiske opplegget for kommunene og anslag på frie inntekter i 2025 for kommunene i Troms og Finnmark.

1 Kommuneøkonomien i 2024

Etter en lang periode med høye netto driftsresultater og sparing i disposisjonsfond, var det i 2023 flere kommuner med svake driftsresultater, og forskjellene mellom kommunene har økt. I Troms og Finnmark har 23 av totalt 39 kommuner et disposisjonsfond lavere enn 10 prosent. 14 av disse er lavere enn 5 prosent. KS sin undersøkelse viser at kommunene er inne i et krevende år og at mange ligger an til å få svake driftsresultater i 2024.

Realveksten i de frie inntektene er nå beregnet til - 4,0 mrd. kr, mot -1,0 mrd. kr i RNB. Dette kommer av at skatteinntektene til kommunesektoren i 2024 er beregnet til å bli 2,5 mrd. kr lavere enn det som ble lagt til grunn i RNB 2024. Samtidig er kostnadsveksten oppjustert til 4,4 prosent, mot 4,3 prosent i RNB 2024. Dette trekker isolert sett inntektsveksten i 2024 ned med 0,5 mrd. kr. Reduserte skatteinntekter i 2024 vil kun få virkning for i år, og vil ikke påvirke nivået på de frie inntektene i 2025.

2 Generelt om kommuneopplegget i 2025

Regjeringen legger opp til at kommunesektoren i 2025 får en vekst i frie inntekter på om lag 6,8 mrd. kr, noe som tilsvarer en realvekst på om lag 1,3 prosent. Veksten er 0,4 mrd. kr høyere enn det som ble varslet i kommuneproposisjonen i mai, da veksten ble anslått til 6,4 mrd. kr. Samtidig er anslaget

for merkostnader til pensjon om lag 0,7 mrd. kr lavere. Til sammen gir dette kommunesektoren et handlingsrom som er 1,1 mrd. kr høyere enn det som ble lagt til grunn i kommuneproposisjonen.

Av veksten på 6,8 mrd. kr får kommunene en vekst i frie inntekter på om lag 5,15 mrd. kr. Innenfor veksten til kommunene begrunnes følgende med:

- 1,7 mrd. kr - nytt inntektssystem
- 250 mill. kr - bemanning i barnehager
- 150 mill. kr - psykisk helse (nytt etter kommuneproposisjon)

Fylkeskommunene får en vekst på om lag 1,65 mrd. kr. Innenfor veksten til fylkeskommunen er 300 mill. kr begrunnet med opprustning og fornyelse av fylkesveinettet.

2.1 Handlingsrom

	Kommuner (i mrd. kr.)	Fylkeskommuner (i mrd. kr.)	Kommune- sektoren samlet (i mrd. kr.)
Vekst i frie inntekter	5,15	1,65	6,80
Merkostander demografi	2,50	1,20	3,70
Mindrekostnader pensjon	-0,45	-0,05	-0,50
Satsinger innenfor de frie inntektene	0,40	0,30	0,70
Begrunnet med nytt inntektssystem	1,70		1,70
Øvrig handlingsrom	1,00	0,20	1,20

Regjeringens forslag vil altså øke kommunesektorens handlingsrom med 1,2 mrd. kr i 2025 når det er tatt hensyn til merutgifter til demografi og pensjon, samt satsinger innenfor veksten og nytt inntektssystem som gir kommunene en økt inntekt på 1,7 mrd. kr. Kommunenes handlingsrom vil med regjeringens forslag øke med 1,0 mrd. kr i 2025.

2.2 Pris- og lønnsvekst 2024 og 2025 (kommunal deflator)

Årlig lønns- og prisvekst i kommunesektoren måles ved den kommunale deflatoren (prosent).

	Anslag 2024 i RNB	Anslag 2024 nå	Anslag 2025
Deflator	4,3 %	4,4 %	4,1 %
Årslønnsvekst	5,2 %	5,2 %	4,5 %
Prisvekst varer og tjenester	3,0 %	3,4 %	3,5 %
Lønnsandel (pst)	57,4 %	57,4 %	57,4 %

Kostnadsveksten for 2024 er oppjustert fra 4,3 prosent i RNB til 4,4 prosent nå. Dette skyldes en økning i pensjonskostnaden på 2,5 mrd. kr i 2024 sammenliknet med saldert budsjett, samt en økning på 0,5 mrd. kr i demografikostnader siden saldert budsjett.

I 2025 anslås kommunal deflator til 4,1 prosent. Prisveksten er anslått til 3,5 prosent og lønnsveksten til 4,5 prosent. Dette betyr at i kommunesektorens inntektsrammer for 2025 ligger inne en kompensasjon for anslått pris- og lønnsvekst på 4,1 prosent.

I rundskriv H-3/24 av 10. september 2024 *Beregningsforutsetninger for pensjonskostnaden for regnskapsåret 2025*, har departementet fastsatt at ny offentlig AFP inntil videre ikke skal inkluderes i kommunesektoren sine pensjonskostnader for 2025. Regjeringen vil i RNB 2025 komme tilbake med oppdatert anslag for merkostnadene til pensjon inkludert effekten av ny offentlig AFP.

2.3 Kommunal skattøre 2025

Den kommunale skattøren angir hvilken andel av skatt på alminnelig inntekt for personlige skatteyttere som tilfaller kommunesektoren. Det er langvarig praksis for at skattørene fastsettes med sikte på at skatteinntektene skal utgjøre 40 prosent av kommunenes samlede inntekter. Gjeldende skattører ville gitt noe for lav skatteandel i 2025. Dette må blant annet ses i sammenheng med en reduksjon i kommunens andel av formuesskatten og at skatt på eierinntektene tas ut av skattegrunnlaget.

Skattøren for 2024 foreslås derfor økt for både kommunene og fylkeskommunene:

	2024 Skattøre i prosent	2025 Skattøre i prosent	Endring fra 2024 (prosentpoeng)
Kommunene	10,95	12,75	1,8
Fylkeskommunene	2,35	2,65	0,3

Kommunesektorens inntekter fra skatt på inntekt og formue anslås med dette opplegget å utgjøre 280,6 mrd. kr i 2025. Kommunenes andel anslås til å utgjøre 234,8 mrd. kr. Dette tilsvarer en nominell økning på 7,5 prosent.

Kommunenes frie inntekter består av skatteinntekter og rammetilskudd. Tabell 2.3 i Prop. 1 S (2024-2025) viser de frie inntektene i 2024 og 2025 fordelt på skatteinntekter og rammetilskudd.

Statsforvalteren oppfordrer kommunene til å gjennomføre regelmessige beregninger på egne frie inntekter gitt utviklingen i skatteinngangen til kommunen, og ikke minst for landet. Gitt omfordelingseffektene som ligger i inntektssystemet, og ettersom de fleste kommunene i Troms og Finnmark har skatteinntekter på under 90 prosent av landsgjennomsnittet, er det utviklingen nasjonalt som har størst betydning.

2.4 Andre aktuelle saker med betydning for kommunesektoren

Redusert mva på vann og avløpsgebyr

Regjeringen foreslår å redusere merverdiavgiftssatsen for vann fra vannverk og for avløpstjenester, fra 25 til 15 prosent. Forslaget vil bidra til å redusere levekostnadene for husholdninger som har

opplevd å få kjøpekraften redusert som følge av høy prisvekst og økt rente. For nærmere omtale se Prop. 1 LS (2024-2025) Skatter og avgifter 2025.

Investeringstilskudd heldøgn omsorg

Regjeringen vil bidra til økt bygging av sykehjem og heldøgns omsorgsboliger. Forslaget innebærer en økt bevilgning til investeringstilskudd på 325 mill. kr i 2025 som skal dekke første års utbetaling av tilsagnsramme. Det vil tilsvare om lag 1 500 heldøgns omsorgsplasser. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2024-2025) for Helse- og omsorgsdepartementet.

Økt tilskudd til utstyr og arenaer for læring

I 2024 satte regjeringen i gang en stortilt satsing på mer praktisk utstyr i skolen. Interessen har vært enorm, og nesten alle kommuner har søkt om midler i alt fra skolekjøkken, laboratorium og verktøy. Regjeringen foreslår å videreføre denne ordningen, samt øke denne satsingen fra 127 mill. kr i 2024 til 160 mill. kr i 2025. For nærmere omtale se Prop. 1 S (2024-2025) for Kunnskapsdepartementet.

Videreføring av satsningen på bostøtte fra RNB 2024

I forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2024, ble bostøtten vesentlig styrket med høyere tak for boutgifter, enklere regler for behovsprøving, gunstigere regler for husholdninger med hjemmeboende barn i alderen 18 og 19 år og et årlig tillegg til boutgiftene for å dekke deler av oppvarmingsutgiftene. Regjeringa foreslår å videreføre alle disse satsingene i 2025.

Bygdevekst

I sammenheng med statsbudsjettet 2024, ble bygdevekst-satsingen utvidet med 50 mill. kr. Regjeringen foreslår å videreføre denne satsingen i 2025. Avtalene utformes som samarbeidsavtaler der partene enes om å arbeide sammen mot prioriterte delmål. Oppfølgingen skal skje gjennom omforente handlingsplaner. Pengene skal gå til å finansiere tiltak i disse handlingsplanene. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2024-2025) for Kommunal- og distriktsdepartementet.

2.5 Korreksjonssaker

Under følger en omtale av saker hvor det er gjort endringer i rammetilskuddet til kommuner og fylkeskommuner som følge av endringer i oppgavefordelingen, regelendringer, innlemming av øremerkede tilskudd mv.

Innlemmingar, oppgåveoverføringar og korreksjonar i rammetilskotet i 2025 (i 1 000 2025-kr):

Innlemmingar, oppgåveoverføringar og korreksjonar i 2025	Kommunar	Fylkeskommunar
Statlege og private skular, endring i elevtal	-130 749	--57 861
Ny opplæringslov – heilårseffekt av endring i 2024	60 700	
Gevinstar ved nytt prøvegjennomføringssystem i skulen	-5 621	
Gratis deltids plass på SFO på 3. trinn – heilårseffekt av endring i 2024	1 111 984	
Reduksjon i maksimal foreldrebetaling i barnehagen – heilårseffekt av endring i 2024	1 707 146	
Nominell vidareføring av maksimal foreldrebetaling i barnehagen i 2025	191 840	
Vaksinasjonsprogram mot covid-19 og pneumokokk	198 300	
Overgangsordninga for spesialiserte fosterheimar	8 534	
Pensjon for fosterforeldre	63 500	
Auka behov for sosialhjelp ved endringar i eingongsstønad	31 230	
Auka minstesats i kvalifiseringsprogrammet – heilårseffekt av endring i 2024	17 177	
Landslinjer – opptrapping av tilskot til landslinje i flyfag i Trøndelag		-2 740
Innlemming av tilskot til fylkesveg		431 500
Tannhelse – eingongsløyving i 2024		-109 305
Krav til nullutslepp i offentlege anbod for ferjer og ferjetenester		50 000
Auka CO ₂ -avgift – kompensasjon til fylkeskommunane		60 800
Overføring av klagebehandling frå fylkeskommunane til statsforvaltarane i samband med ny opplæringslov		-3 500
Trekk i skjønstilskotet – eingongstiltak i 2024	182 175	
Sum	3 436 215	368 894

Kommunene og fylkeskommunene***Statlige og private skoler – endring i elevtall***

Som følge av økte tall på elever i statlige og private skoler blir rammetilskuddet til kommunene og fylkeskommunene redusert med henholdsvis 130,7 mill. kr og 57,9 mill. kr. Se Grønt hefte (H-2558 N) for nærmere omtale av trekk- og korreksjonsordningen for elever i statlige og private skoler.

Kommuner***Gevinster knyttet til nytt prøvegjennomføringssystem i skolen***

Nytt prøvegjennomføringssystem øker graden av digitalisering og gir gevinster òg for kommunesektoren. Gevinsten henger i stor grad sammen med digitalisering av kartleggingsprøver i kommunene. Denne gevinsten er vurdert til 5,6 mill. kr i 2025, og rammetilskuddet blir redusert tilsvarende. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2024-2025) for Kunnskapsdepartementet.

Gratis deltids plass på SFO på 3. trinn – heilårseffekt av endring i 2024

Det er fra høsten 2024 innført 12 timer gratis SFO på tredje trinn. Som følge av dette øker rammetilskuddet med 856,3 mill. kr i 2024. Tiltaket får heilårseffekt i 2025, og rammetilskuddet øker derfor med ytterligere 1 112,0 mill. kr. Midlene blir fordelt etter delkostandsnøkkelen for grunnskole. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2024-2025) for Kunnskapsdepartementet.

Reduksjon i maksimal foreldrebetaling i barnehagen – helårseffekt av endring i 2024

Fra 1. august 2024 var maksimalprisen i barnehagen redusert til 2 000 kr per måned. I kommuner i sentralitetssone 5 og 6 ble maksimalprisen redusert ytterligere til 1 500 kr per måned. Som kompensasjon ble rammetilskuddet økt med 1 632,4 mill. kr i 2024. Tiltaket har helårsvirkning i 2025, og rammetilskuddet øker derfor med ytterligere 1 707,1 mill. kr. Midlene blir fordelt etter delkostnadsnøkkelen for barnehage og med særskilte fordelinger (tabell C) til kommunene i tiltakssonene i Finnmark og Nord-Troms der barnehage er gratis og kommunene i sentralitetssone 5 og 6 der maksimalsatsen er lavere. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2024-2025) for Kunnskapsdepartementet.

Nominell videreføring av maksimal foreldrebetaling i barnehagen i 2025

Maksimal foreldrebetaling i 2025 blir videreført på samme nominelle nivå som høsten 2024. Som kompensasjon blir rammetilskuddet økt med 191,8 mill. kr. Midlene blir fordelt etter delkostnadsnøkkelen for barnehage og med særskilte fordelinger (tabell C) til kommunene i tiltakssonen i Finnmark og Nord-Troms der barnehage er gratis og kommunene i sentralitetssone 5 og 6 der maksimalsatsen er lavere. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2024-2025) for Kunnskapsdepartementet.

Ny opplæringslov – helårseffekt av endring i 2024

Ny opplæringslov trådte i kraft 1. august 2024. Rammetilskuddet til kommunen ble økt med 41,7 mill. kr i 2024 som kompensasjon for merkostnader ved innføring av rett til opplæring i egen skriftspråkgruppe på eget hovedmål for elever på ungdomstrinnet. Som kompensasjon for helårseffekten blir rammetilskuddet i 2025 økt med ytterligere 60,7 mill. kr. Midlene blir fordelt etter delkostnadsnøkkelen for grunnskole. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2024-2025) for Kunnskapsdepartementet.

Overgangsordningen for spesialiserte fosterhjem

I budsjettet for 2022 og 2023 ble kommunene kompensert for barnevernsreformen. Som følge av overgangsordningen for spesialiserte fosterhjem blir kommunene kompensert for beregnet merutgifter i 2025 gjennom en økning i rammetilskuddet på 8,5 mill. kr. Midlene blir fordelt etter delkostnadsnøkkelen for barnevern. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2024-2025) for Barne- og familiedepartementet.

Pensjon for fosterforeldre

Regjeringen har våren 2024 hatt på høring forslaget som vil gi fosterforeldre mer forutsigbare rammer, blant annet ved at alle fosterforeldre som er frikjøpt fra vanlig jobb skal kompenseres for manglende opptjening av tjenstepensjon. For å legge til rette for at kommunene tilpasser deg før lovendringen trer i kraft den 1. januar 2026, blir kommunene kompensert for deler av kostnaden allerede i 2025 gjennom en økning i rammetilskuddet på 63,5 mill. kr. Midlene blir fordelt etter delkostnadsnøkkelen for barnevern. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2024-2025) for Barne- og familiedepartementet.

Vaksinasjonsprogram for covid-19 og pneumokokk

Rammetilskuddet til kommunene blir økt med 198,3 mill. kr for å dekke kostander til gjennomføring av vaksinasjon mot covid-19 og pneumokokk i kommunene i forbindelse med etablering av vaksinasjonsprogram for voksne og risikogrupper. Midlene blir fordelt etter delkostnadsnøkkelen for kommunehelse. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2024-2025) for Helse- og omsorgsdepartementet.

Økt behov for sosialhjelp ved endringer i engangsstøtaden

Endringer i folketrygdloven gjør at en må ha vært medlem i folketrygden i tolv måneder sammenhengende for å få rett til engangsstønad ved fødsel og adopsjon. Dette vil øke kommunene sine kostnader til økonomisk sosialhjelp. Som kompensasjon blir rammetilskuddet til kommunene økt med 31,2 mill. kr. Midlene blir fordelt etter delkostnadsnøkkelen for sosiale tjenester. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2024-2025) for Barne- og familiedepartementet.

Økt minstesats i kvalifiseringsprogrammet – helårseffekt av endringer i 2024

Ved behandling av statsbudsjettet for 2024 ble rammetilskuddet økt med 17 mill. kr som kompensasjon for økning i minstesatsen for deltakere i kvalifiseringsprogrammet. Endringen får helårseffekt i 2025, og rammetilskuddet øker med ytterligere 17,2 mill. kr. Midlene blir fordelt etter delkostnadsnøkkelen for sosiale tjenester. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2024-2025) for Arbeids- og inkluderingsdepartementet.

Trekk i skjønnstilskuddet – engangstiltak i 2024

I forbindelse med behandlingen av RNB 2024 ble skjønnstilskuddet til kommunene redusert med 175 mill. kr som et engangstiltak i 2024. Reduksjon gjaldt Kommunal- og distriktsdepartementet sine tilbakeholdte skjønnsmidler, og hadde sammenheng med overførte midler fra 2023. Som følge av dette blir rammetilskuddet økt med 182,2 mill. kr.

3 Skjønnsmidler i 2025

Den samlede skjønnssrammen til kommunene i Norge i 2025 blir uendret fra 2024 på 1 000 mill. kr.

Departementet holder i 2025 tilbake 180 mill. kr av skjønnstilskuddet til uforutsatte hendelser (reservepotten). Dette er en økning på 5 mill. kr sammenliknet med 2024. Midlene er flyttet fra departementets prosjektskjønnspott og fra reservepotten til fylkeskommunene. Midlene skal hovedsakelig brukes til å kompensere kommuner og fylkeskommuner som har merutgifter som følge av naturskade eller andre kritiske, uventede hendelser. Det blir foreslått at både kommuner og fylkeskommuner kan søke om kompensasjon fra reservepotten.

Videre blir 20 mill. kr foreslått satt av til utviklings- og fornyingsprosjekt (prosjektskjønn). Dette er en reduksjon på 5 mill. kr fra 2024. Nærmere omtale av kriteriene for bruk og rapportering av skjønnstilskuddet i 2025, er gitt i kommuneproposisjon for 2025.

Basisrammen for kommunene samlet blir foreslått til 800 mill. kr, som er uendret fra 2024. Fylkesrammen for Troms og Finnmark holdes på samme nivå som i 2024, og er på 105,8 mill. kr. Av disse er 26,45 mill. kr fordelt i basisskjønn. Fordelingen er vist i Grønt hefte 2025. Resterende 79,35 mill. kr er holdt tilbake for fordeling gjennom budsjettåret.

4 Nytt inntektssystem

Forlag til nytt inntektssystem for kommunene ble lagt frem i kommuneproposisjon våren 2024, og Stortinget sluttet seg til endringene som var foreslått. Som varslet vil nytt inntektssystem innført fra og med 2025. For nærmere omtale se del 2 i RNB 2024, eller vårt brev 16.05.2024 med orientering om revidert nasjonalbudsjett 2024 og kommuneproposisjon 2025.

4.1 Skatt og inntektsutjevning

Endringene innenfor skatteelementene i inntektssystemet er viktige for å oppnå en jevnere fordeling av inntektene mellom kommunene, og i det nye inntektssystemet gjøres flere endringer. Skatt på eierinntekter (utbytte) inngår i dag i grunnlaget for inntektsskatten til kommunene, og er et skattegrunnlag som er svært ujevnt fordelt mellom kommunene. Fra og med 2025 blir derfor eierinntekter (utbytte) tatt ut av skattegrunnlaget til kommunene. Formueskatten er også et skattegrunnlag som er ujevnt fordelt mellom kommunene, og kommunenes del av denne skatten halveres. Denne endringen blir gradvis innført over to år, med en kvart reduksjon i 2025.

Skatt på eierinntekter (utbytte) og formueskatten blir erstattet av økt andel inntektsskatt for kommunene. Målet er fremdeles at skatteinntektene skal utgjøre om lag 40 prosent av de samlede inntektene til kommunesektoren. Det blir også økt omfordeling mellom kommunene ved at den symmetriske inntektsutjevningen øker fra 60 prosent til 64 prosent. I tillegg blir 1,5 mrd. kr av veksten i frie inntekter fordelt med en særskilt fordeling, slik at kommunene som har de laveste skatteinntektene, inkludert naturressursinntekter, får mest av denne fordelingen.

Departementet har oppdatert anslagene på fordelingsvirkningene av nytt inntektssystem, og fordelingsvirkningen av skatteelementene bygger på skattetall fra 2022 og 2023. Anslagene er usikre i og med at det er størrelsen og sammensetningen av skatteinntektene i kommunene i 2025 som vil avgjøre hvordan endringene i inntektssystemet vil slå ut for den enkelte kommune.

4.2 Utgiftsutjevningen

For at inntektssystemet skal fange opp utgiftsbehov i kommunene, legges blant annet oppdaterte kriteriedata og siste tilgjengelige regnskapstall til grunn i utgiftsutjevningen. I det nye inntektssystemet er kostnadsnøkler oppdatert i tråd med samfunnsutviklingen, og det er nye delkostnadsnøkler for alle sektorene som inngår i inntektsutjevningen. Et resultat av oppdateringer er blant annet at levekårskriteriet fått økt vekt. I tillegg avvikles ordningen med gradert basiskriterium og fra 2025 vil alle kommuner få fullt basistilskudd.

Ved beregningen av samlet utgiftsbehov blir konserntallene brukt. Oversikt over utgiftsutjevningen per kommunen finnes i grønt hefte tabell A-k.

4.3 Inntektsgarantiordningen (Ingar)

Inntektsgarantiordningen videreføres i nytt inntektssystem. Ordningen skal sikre at ingen kommuner har en beregnet vekst i rammetilskuddet fra ett år til det neste, som er lavere enn 400 kr per innbygger under beregnet vekst på landsbasis. Endringer som blir omfattet av inntektsgarantiordningen er systemendringer, innlemming av øremerkede tilskudd, endringer i regionalpolitiske tilskudd, endringer i folketall og sammensetning, samt endringer i kriteriedata. I Troms og Finnmark er det 9 kommuner som får noe på INGAR i 2025, mot 4 i 2024. Oversikten over inntektsgarantiordningen finnes i grønt hefte tabell B-k.

4.4 Regionalpolitiske tilskudd

Innenfor regionalpolitiske tilskudd blir storbytilskuddet og distriktstilskuddet for både Sør-Norge og Nord-Norge videreført. Regionsentertilskuddet som ble tildelt til kommuner som slo seg sammen i forbindelse med kommunereformen, og som etter sammenslåingen fikk om lag 8 000 innbyggere,

blir avviklet fra og med 2025. Oversikt over regionalpolitisk tilskudd per kommune finnes i grønt hefte tabell D-k.

Distriktstilskuddet for Nord-Norge øker med 26 mill. kr. Satsen er prisjustert i 2025.

	Sats per innbygger i 2025
Troms (utenfor tiltakssonen)	4 019
Tiltakssonen i Troms	4 737
Finnmark	9 814

25 av kommunene i Troms og Finnmark har færre enn 3 200 innbygger per 1.1.2024, og kvalifiserer til småkommunetillegg. Av disse har alle en distriktsindeks på 45 eller lavere, og får dermed småkommunetillegg etter høyeste sats. Satsen for distriktsindeks 45 eller lavere for 2025 er på 6 794 mill. kr for kommunene i Troms utenfor tiltakssonen, og 14 715 mill. kr for kommuner i tiltakssonen i Troms, samt kommuner Finnmark.

Distriktsindeks	Kommuner utenfor tiltakssonen (1 000 kr), per kommune	Kommuner i tiltakssonen (1 000 kr), per kommune
Indeks 0-45	6 794	14 715

4.5 Overgangsordninger og tapskompensasjon

For å gjøre overgangen til nytt inntektssystem lettere, er det overgangs- og kompensasjonsordninger som gir kommunene tid til å tilpasse seg endringene i nytt inntektssystem.

- Inntektsgarantiordningen (INGAR) vil begrense den årlige nedgangen i rammetilskuddet.
- Økt skatteutjevning og reduksjon i formueskatten blir innført over to år. Disse endringen for derfor bare «halv effekt» i 2025.
- Det blir gitt en tapskompensasjon til kommuner med skatteinntekter (inkludert naturressursinntekter) på under 105 prosent av landsgjennomsnittet, til kommuner som taper på endringer i inntektssystemet og toppfinansieringen av ressurskrevende tjenester etter at veksten i de frie inntektene på 1,5 mrd. kr er lagt til. Kompensasjon er samlet på om lag 151,5 mill. kr.

5 Toppfinansieringsordning for ressurskrevende tjenester

Målet for ordningen er å legge til rette for at kommunene kan gi et godt tjenestetilbud til mottakere som har krav på omfattende helse- og omsorgstjenester.

Dagens modell kompenserer kommuner for 80 prosent av lønnsutgiftene utover innslagspunktet for hver mottaker. I tillegg gis det en tilleggskompensasjon til kommuner under 3200 innbyggere med skatteinntekter per innbygger på mindre enn 120 prosent av landsgjennomsnittet og som har høye utgifter i ordningen.

5.1 Det foreslås følgende endringer i modellen:

Økte utgifter i toppfinansieringstilskuddet som følge av nedvektingen av PU kriteriet finansieres ved å øke innslagspunktet i toppfinansieringsordningen. Basert på 2024- utbetalingene anslås økt

refusjonsgrunnlag per bruker å bli ca. 293 000 kr, mens redusert refusjonsgrunnlag for økt innslagspunkt blir ca. 165 000 kr.

Toppfinansierungsordningen for ressurskrevende tjenester blir lagt om til en modell med to egenandeler.

1. Først blir det beregnet en egenandel per innbygger, denne er i statsbudsjettet satt til 358 kr i 2025.
2. Deretter en egenandel på 10 prosent av kommunens samlede utgifter over innslagspunktet etter at egenandelen per innbygger er trukket fra. Innslagspunktet økes med 5,2 prosent, fra 1,608 mill. kr i 2024 til 1,692 mill. kr i 2025.

Kompensasjonsgraden på landsbasis blir om lag det samme som før (80 prosent), mens kompensasjonsgraden for hver enkelt kommune vil variere fra null til rundt 90 prosent.

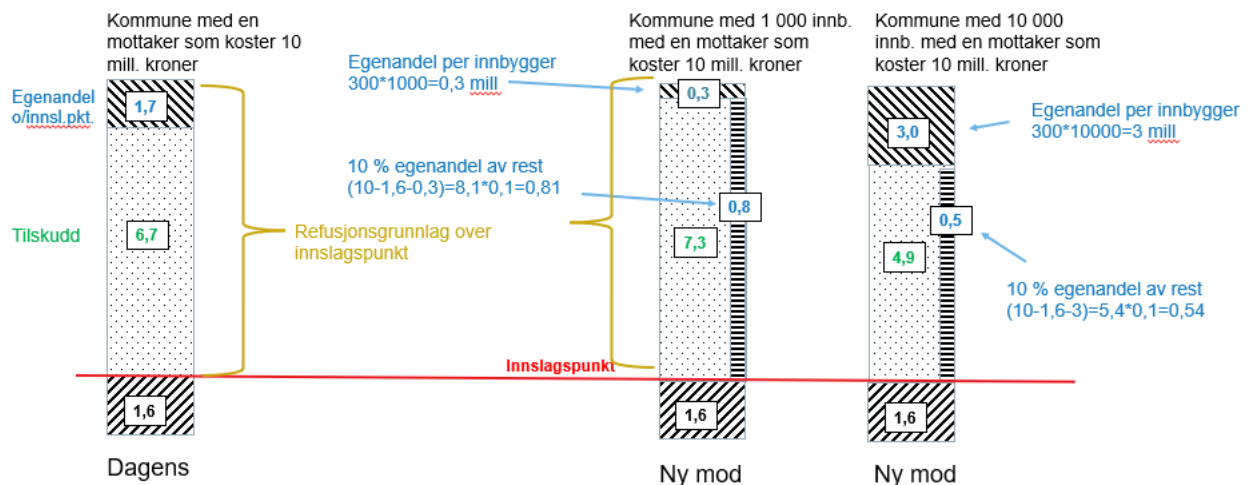
5.2 Den nye modellen – beregning med eksempel

Beregningen som beskrives her er illustrert i den midterste søylen i diagrammet nedenfor. Først beregnes en egenandel per innbygger: egenandelssatsen ganges med antall innbyggere og trekkes fra refusjonsgrunnlaget over innslagspunktet. F. eks en kommune med 1000 innbyggere får en egenandel på 300 000 dersom egenandelen per innbygger er 300 kr.

Når egenandel per innbygger er beregnet og trukket ifra, beregnes en egenandel på ti prosent. Kommunen får da et tilskudd på 7,3 mill. kr når kostnadene for mottaker er 10 mill. kr. Med den gamle modellen ville kommunen fått 6,7 mill. kr for den samme tjenestemottakeren, dette er illustrert av den første søylen.

Forskjellen på gammel og ny modell er forsøkt visualisert i tabellen nedenfor.

Ny modell – eksempler

Forskjellen mellom den andre og den tredje søylen illustrerer hvordan den nye modellen bedre fanger opp kommuner med høye utgifter til ressurskrevende tjenester per innbygger. Regneeksempelet er basert på eksempel fra Kommunal- og distriktsdepartementet.

5.3 Virkningstidspunktet for modellen

Tilskuddet betales og beregnes etterskuddsvis ut ifra faktiske utgifter i kommunene året før utbetalingen. Kommunene skal etter anordningsprinsippet inntektsføre tilskuddet som utbetales i 2025 i regnskapet for 2024. Den nye modellen får altså virkning for tilskuddet for 2024.

Virksomheter for regnskapsåret 2024

Kommunene rapporterer utgifter for 2024 på vanlig måte. Det vil si at det er kommunenes utgifter fra 2024 som skal rapporteres inn, fratrukket verdien av PU-kriteriet som i 2024 er på 890 000 kr. Men beregningen/fordelingen, og da også utbetalingen av tilskuddet våren 2025 vil være basert på den nye modellen som er vist i figuren over.

- Først blir det beregnet en egenandel per innbygger, denne er i statsbudsjettet satt til 358 kr i 2025
- Deretter en egenandel på 10 prosent av kommunens samlede utgifter over innslagspunktet (1,692 mill. kr i 2025) etter at egenandelen per innbygger er trukket fra.

Virksomheter for regnskapsåret 2025

Endringene i verdien for PU-kriteriet i 2025 vil først få effekt for utbetalingen våren 2026, men som skal budsjetteres – og regnskapsføres av kommunene i 2025. Endringen finansieres med å øke innslagspunktet. Økningen er i statsbudsjettet anslått til 165 000 kr. Regjeringen vil komme tilbake til økningen og nivået på innslagspunktet i statsbudsjettet for 2026.

5.4 Tilleggskompensasjon for mindre kommuner med høye utgifter til ressurskrevende tjenester

Tilleggskompensasjonsordningen blir videreført etter samme prinsipper som tidligere. I 2024 ble det utbetalt 88,4 mill. kr til 29 kommuner. For 2025 foreslås bevilgningen økt til 92,2 mill. kr, noe som er en økning på 3,8 mill. kr, eller 4,3 prosent.

Tildelingskriterier:

- Har høye utgifter til ressurskrevende tjenester per innbygger
- Har færre enn 3 200 innbyggere
- Har gjennomsnittlige skatteinntekter de siste tre årene som er lavere enn 120 prosent av landsgjennomsnittet

Med utgifter til ressurskrevende tjenester mener en her den delen av rapporterte nettoutgifter i toppfinansieringsordningen som ikke blir dekt av toppfinansieringstilskuddet, det vil si «egenandeler»/utgifter opp til innslagspunktet, og dessuten de to egenandelene over innslagspunktet. De kommunene som oppfyller kriteriene i de to siste strekpunktene over, får kompensert 80 prosent av utgiftene over en terskelverdi per innbygger, som i 2025 er beregnet til 5 500 kr per innbygger. Den faktiske terskelverdien vil bli beregnet i forbindelse med Helsedirektoratets tildeling av tilskuddet sommeren 2025, og kan avvike fra denne beregningen.

6 Vekst i frie inntekter for kommunene i Troms og Finnmark

Tabellen på neste side viser anslaget på frie inntekter i 2025 for kommunene i Troms og Finnmark, anslått nominell vekst og realvekst, målt fra anslaget på oppgavekorrigert regnskap 2024. Realveksten tar hensyn til anslått lønns- og prisvekst i 2025 på 4,1 prosent (kommunal deflator).

Fra 2024 til 2025 er det på landsbasis anslått en nominell vekst på 5,8 prosent og en realvekst på 1,7 prosent i kommunenes frie inntekter (fra anslaget på oppgavekorrigert frie inntekter i 2024). Fra 2023 til 2024 er det på landsbasis anslått en nominell vekst på 4,7 prosent og en realvekst på 0,4 prosent i kommunenes frie inntekter (fra anslaget på oppgavekorrigert frie inntekter for 2024).

Kommune	Anslag på frie inntekter 2025	Anslag på oppgåve- korrigeret vekst 2024- 2025	Nominell vekst 2024- 2025	Realvekst 2024-2025 (kommunal deflator 4,1 %)
	(1 000 kr)	(1 000 kr)	(prosent)	(prosent)
5526 Sørreisa	292 182	23 390	8,7	4,6
5540 Kåfjord	203 666	13 983	7,4	3,3
5534 Karlsøy	231 720	15 207	7,0	2,9
5546 Kvænangen	147 740	9 669	7,0	2,9
5528 Dyrøy	120 900	7 749	6,8	2,7
5520 Bardu	326 907	20 605	6,7	2,6
5514 Ibestad	140 040	8 592	6,5	2,4
5501 Tromsø	5 544 339	333 553	6,4	2,3
5536 Lyngen	286 674	15 006	5,5	1,4
5532 Balsfjord	485 798	25 359	5,5	1,4
5544 Nordreisa	403 066	20 754	5,4	1,3
5503 Harstad	1 931 913	98 816	5,4	1,3
5542 Skjervøy	274 290	13 572	5,2	1,1
5538 Storfjord	190 320	9 372	5,2	1,1
5524 Målselv	549 169	27 021	5,2	1,1
5522 Salangen	192 939	9 084	4,9	0,8
5530 Senja	1 344 172	59 527	4,6	0,5
5512 Tjeldsund	398 728	17 502	4,6	0,5
5518 Lavangen	118 894	4 987	4,4	0,3
5510 Kvæfjord	265 803	10 341	4,0	-0,1
5516 Gratangen	117 213	3 852	3,4	-0,7
Troms	13 607 217	749 010	5,8	1,7
5630 Berlevåg	113 214	11 023	10,8	6,7
5632 Båtsfjord	210 673	16 739	8,6	4,5
5634 Vardø	205 210	16 128	8,5	4,4
5607 Vadsø	501 744	38 342	8,3	4,2
5618 Måsøy	138 253	10 546	8,3	4,2
5614 Loppa	124 426	8 287	7,1	3,0
5616 Hasvik	125 614	8 179	7,0	2,9
5626 Gamvik	133 970	8 136	6,5	2,4
5610 Karasjok	253 462	15 192	6,4	2,3
5603 Hammerfest	1 033 806	60 406	6,2	2,1
5605 Sør-Varanger	836 882	48 675	6,2	2,1
5601 Alta	1 848 882	104 184	6,0	1,9
5620 Nordkapp	282 211	13 526	5,0	0,9
5622 Porsanger	349 472	16 365	4,9	0,8
5624 Lebesby	152 000	7 077	4,9	0,8
5612 Kautokeino	294 722	13 580	4,8	0,7
5636 Nesseby	115 278	5 255	4,8	0,7
5628 Tana	290 903	13 038	4,7	0,6
Finnmark	7 051 469	415 748	6,3	2,2
Hele landet	440 079 205		5,8	1,7

Kommunene i Troms anslås samlet sett å få en nominell vekst i de frie inntektene på 5,8 prosent, og en realvekst på 1,7 prosent. For Finnmark anslås det samlet sett en nominell vekst på 6,3 prosent, og en realvekst på 2,2 prosent.

19 av kommunene i Troms har realvekst i de frie inntektene i 2025. Det er kun Kvæfjord og Gratangen som har realnedgang. I Finnmark vil alle kommuner ha realvekst.

Vi minner om at Kommunal- og distriktsdepartementets har en egen nettløsning der man kan se fordelingen av rammetilskuddet og anslaget på skatteinntektene for 2025 for din kommune. Nettløsningen finner du her: [Frie inntekter 2025 - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no/frieinntekter2025)

Med hilsen

Jan-Peder Andreassen (e.f.)
fagdirektør

Gøril Toresen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Mottakerliste:

Unjárgga gielda - Nesseby kommune	Rådhus	9840	VARANGERBOTN
Vadsø kommune	Postboks 614	9811	VADSØ
Alta kommune	Postboks 1403	9506	ALTA
Berlevåg kommune	Torget 4	9980	BERLEVÅG
Båtsfjord kommune	Hildberggt. 18	9990	BÅTSFJORD
Deanu gielda - Tana kommune	Rådhusveien 24	9845	TANA
Gamvik kommune	Vevikv. 6	9770	MEHAMN
Guovdageainnu suohkan - Kautokeino kommune	Bredbuktnesvn. 6	9520	KAUTOKEINO
Hammerfest kommune - Hámmerfeastta suohkan	Postboks 1224	9616	HAMMERFEST
Hasvik kommune	Postboks 43, Fjellveien 6	9593	BREIVIKBOTN
Kárášjoga gielda - Karasjok kommune	Postboks 84	9735	KARASJOK
Lebesby kommune	Strandveien 152 - Postboks 28	9790	KJØLLEFJORD
Loppa kommune	Parkv. 1/3	9550	ØKSFJORD
Nordkapp kommune	Postboks 403	9751	HONNINGSVÅG
Porsáŋggu gielda - Porsanger kommune - Porsangin komuuni	Rådhuset	9712	LAKSELV
Sør-Varanger kommune	Postboks 406	9915	KIRKENES
Vardø kommune	Postboks 292	9951	WARDØ
Måsøy kommune	Torget 1	9690	HAVØYSUND
Tromsø kommune	Postboks 6900	9299	TROMSØ
Harstad kommune	Postboks 1000	9479	HARSTAD

Kvæfjord kommune	Bygdeveien 26	9475	BORKENES
Ibestad kommune	Emma Olsens vei 1	9450	HAMNVIK
Gratangen kommune - Rivttåga suohkan	Nergårdveien 2	9470	GRATANGEN
Loabága suohkan - Lavangen kommune	Nesveien 7	9357	TENNEVOLL
Bardu kommune	Postboks 401	9360	BARDU
Salangen kommune	Postboks 77	9355	SJØVEGAN
Målselv kommune	Mellombygdveien 216	9321	MOEN
Sørreisa kommune	Sykehjemsveien 41	9310	SØRREISA
Dyrøy kommune	Dyrøytunet 1	9311	BRØSTADBOTN
Balsfjord kommune	Rådhusgata 11	9050	STORSTEINNES
Karlsøy kommune	Rådhusveien 41	9130	HANSNES
Lyngen kommune	Strandveien 24	9060	LYNGSEIDET
Storfjord kommune - Omasvuona suohkan - Omasvuonon kunta	Oldersletta 1	9046	OTEREN
Gáivuona suohkan - Kåfjord kommune - Kaivuonon komuuni	Postboks 74	9148	OLDERDALEN
Skjervøy kommune	Postboks 145	9189	SKJERVØY
Nordreisa kommune - Ráissa suohkan - Raisin komuuni	Postboks 174	9156	STORSLETT
Kvænangen kommune - Návuona suohkan - Naavuonon komuuni	Rådhuset, Gárgu 8	9161	BURFJORD
Senja kommune	Postboks 602	9306	FINNSNES
Dielddanuori suohkan - Tjeldsund kommune	Skånlandveien 72/76	9440	EVENSKJER